

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΑΠΟΦΑΣΗ

186/2014

(Της διαδικασίας του άρθρου 2, παρ. 2, περ. γ(δδ) Ν. 4013/2011)

Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Στην Αθήνα σήμερα την 10^η Ιουνίου του έτους δύο χιλιάδες δεκατέσσερα (2014) ημέρα Τρίτη και ώρα 10.00 π.μ. και επί της οδού Κηφισίας 7 στους Αμπελόκηπους, όπου και τα γραφεία της, συνήλθε η **ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** σε συνεδρίαση μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα μέλη της Αρχής.

Από τα προσκληθέντα μέλη της Αρχής παρέστησαν κατά την συνεδρίαση τα ακόλουθα:

- 1. Πρόεδρος:** Δημήτριος Ραΐκος
- 2. Αντιπρόεδρος:** Χριστίνα Μπουσουλέγκα
- 3. Μέλη:** Ευάγγελος Καραμανλής
Ιωάννα Κουλούρη
Δημήτριος Σταθακόπουλος

Τα λοιπά τακτικά και αναπληρωματικά μέλη, καίτοι προσκληθέντα, δεν προσήλθαν

Γραμματέας: Στυλιανή Τσιάβου

Εισηγητές: Ευάγγελος Ιατρού, Μηχανικός και Ηλιάνα Κανταρτζή, Νομικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Ερώτημα: Το υπ' αριθμ. πρωτ. 1422/52638/22.4.2014 (αρ. πρωτ. εισερχ. Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 1944/29.4.2014) έγγραφο αίτημα και το συνημμένο σε αυτό φάκελο, όπως αυτό συμπληρώθηκε κατόπιν του με α.π. 1944/12.5.2014 εγγράφου αιτήματος της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (εφεξής Αρχή) για υποβολή συμπληρωματικών /διευκρινιστικών στοιχείων με τα με α.π. 1688/62057/13.5.2014 (α.π. εισερχ. Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 2211/16.5.2014) και 1825/66463/21.5.2014 (α.π. εισερχ. Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 2328/27.5.2014) όμοια έγγραφα και σχετικούς φακέλους της Διεύθυνσης Τεχνικών Μελετών και Κατασκευών του Διοικητικού Τομέα Κοινοτικών Πόρων και Υποδομών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης

Θέμα: Έγκριση προσφυγής σε διαδικασία διαπραγμάτευσης του άρθρου 25 παρ. 4 εδ. α' του ΠΔ 60/2007 για τη σύναψη 1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης, δαπάνης 240.492,96€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, της τεχνικής μελέτης με τίτλο “Μελέτη Αρδευτικού Φράγματος και Αρδευτικού Δικτύου Διποταμιάς Ν. Καστοριάς”, αρχικής συμβατικής δαπάνης 586.702,00€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ

1. Με το υπ' αρ. πρωτ. 1422/52638/22.4.2014 (αρ. πρωτ. εισερχ. Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 1944/29.4.2014) έγγραφο αίτημα και το συνημμένο σε αυτό φάκελο, όπως αυτό συμπληρώθηκε κατόπιν του με α.π. 1944/12.5.2014 εγγράφου αιτήματος της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (εφεξής Αρχή) για υποβολή συμπληρωματικών / διευκρινιστικών στοιχείων με τα με α.π. 1688/62057/13.5.2014 (α.π. εισερχ. Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 2211/16.5.2014) και 1825/66463/21.5.2014 (α.π. εισερχ. Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 2328/27.5.2014) όμοια έγγραφα και σχετικούς φακέλους, η Διεύθυνση Τεχνικών Μελετών και Κατασκευών του Διοικητικού Τομέα Κοινοτικών Πόρων και Υποδομών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης αιτήθηκε την παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής κατά τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του Ν.4013/2011 ως ισχύει προκειμένου για τη σύναψη της **1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης (Σ.Σ.), δαπάνης 240.492,96€ (ποσό μετά την κατά τον αρχικό διαγωνισμό δοθείσα έκπτωση 20% της αναδόχου σύμπραξης, χωρίς ΦΠΑ)**, της εκτελούμενης σύνθετης μελέτης του πεδίου εφαρμογής του Ν.3316/2005 με τίτλο *"Μελέτη Αρδευτικού Φράγματος και Αρδευτικού Δικτύου Διποταμιάς Ν. Καστοριάς"* με προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης με την υφιστάμενη ανάδοχο μελετητική σύμπραξη της σύμβασης.

Το **αρχικό συμβατικό ποσό** της τεχνικής μελέτης του θέματος ανέρχεται σε **586.702,00€ (χωρίς ΦΠΑ)**.

Η αιτούσα αναθέτουσα αρχή, με το προαναφερόμενο αίτημά της όπως αυτό συμπληρώθηκε κατά τα ως άνω, επικαλείται την ανάγκη εκτέλεσης επιπλέον κατά το μέγεθος (ποσότητα) μελετητικού αντικείμενου στις κατηγορίες υδραυλικών, ηλεκτρομηχανολογικών και περιβαλλοντικών μελετών καθώς και γεωτεχνικών και γεωλογικών μελετών και ερευνών της αρχικής μελέτης *"για λόγους που ανάγονται στη σταδιακή προσέγγιση της επίλυσης του τεχνικού προβλήματος"* και οι οποίοι, κατά τους ισχυρισμούς της αναθέτουσας αρχής, δεν μπορούσαν να προβλεφθούν πριν τη σύνταξη της σχετικής Εισηγητικής έκθεσης του αναδόχου και την υποβολή της στην επιβλέπουσα υπηρεσία ως πρώτο παραδοτέο της αρχικής σύμβασης.

Τέλος, κατά την αναθέτουσα αρχή, το εν λόγω επιπλέον κατά ποσότητα μελετητικό αντικείμενο της προτεινόμενης 1ης Σ.Σ. είναι αναγκαίο για την ολοκλήρωση της σύμβασης και δεν μπορεί *"να διαχωρισθεί από τη σύμβαση για να ολοκληρωθεί αποτελεσματικά"*.

Ι. Ιστορικό- πραγματικά περιστατικά

2. Από το φάκελο εγγράφων και στοιχείων που συνοδεύει το εξεταζόμενο αίτημα, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Με τη με α.π. 12645/27.9.2010 απόφαση του Ειδικού Γραμματέα του Διοικητικού Τομέα Κοινοτικών Πόρων και Υποδομών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων εγκρίθηκαν:

α) ο τρόπος ανάθεσης (με **ανοικτό διαγωνισμό κατά τη διαδικασία του άρθρου 7 του Ν.3316/2005 και κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά**) της σύμβασης εκπόνησης της σύνθετης (κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθ. 18 του Ν.3316/2005) μελέτης με τίτλο *"Μελέτη Αρδευτικού Φράγματος και Αρδευτικού Δικτύου Διποταμιάς Ν. Καστοριάς"*, συνολικού προϋπολογισμού 902.047,67€ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 23%, ήτοι συνολικής προεκτιμώμενης αμοιβής 733.372,09€ χωρίς ΦΠΑ, η οποία αναλύεται στις εξής επιμέρους κατηγορίες μελετών του Ν.3316/2005: 387,695,02€ για υδραυλικές μελέτες (κατηγ. 13), 8.888,00€ για ηλεκτρομηχανολογικές μελέτες (κατηγ. 09), 91,530,29€ για τοπογραφικές μελέτες (κατηγ. 16), 68.757,74€ για περιβαλλοντικές μελέτες (κατηγ. 27), 17.819,63€ για γεωργική μελέτη (κατηγ. 23) και μελέτη οικονομικής σκοπιμότητας, 61.974,24€ για γεωλογικές μελέτες και έρευνες (κατηγ. 20) και 96.707,37€ για γεωτεχνικές μελέτες και έρευνες (κατηγ. 21).

β) τα από 7.9.2010 συνταχθέντα και θεωρηθέντα συμβατικά τεύχη (Συγγραφή Υποχρεώσεων, Προκήρυξη Ανοικτής Διαδικασίας, Έντυπο Οικονομικής Προσφοράς, τεύχος Προεκτιμώμενης Αμοιβής, τεύχος Τεχνικών Δεδομένων) της εν λόγω μελέτης.

Η εξεταζόμενη αρχική σύμβαση τελεί υπό καθεστώς συγχρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσα από το "Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (Π.Α.Α) της Ελλάδας 2007-2013" (μέτρο 125Α.1 Εγχειοβελτιωτικά Έργα και Δράσεις με κωδικό 125Α 1/29) ως υποέργο υλοποιούμενο στο πλαίσιο της ενταγμένης πράξης με τίτλο "Αρδευτικό φράγμα και αρδευτικό δίκτυο Διποταμιάς Ν. Καστοριάς", συνολικού κόστους 10.000.000€, δυνάμει της με α.π. 4128/15.5.2009 απόφασης της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Π.Α.Α. 2007-2013 του ΥΠ.Α.Α.Τ. ως τροποποιήθηκε και ισχύει με τη με α.π. 5671/25.6.2009 απόφασης της ίδιας και κωδικό πίστωσης 2009ΣΕ08180006.

Βάσει της ακολουθούμενης προμελέτης του 1985 και του εγκεκριμένου συμβατικού τεύχους Τεχνικών Δεδομένων (άρθρ. 2ο: "Αντικείμενο της Μελέτης"), το **φυσικό αντικείμενο της εν θέματι μελέτης αφορά την εκπόνηση:**

i) της **οριστικής μελέτης και των τευχών δημοπράτησης του έργου του αρδευτικού φράγματος Διποταμιάς**, χωρητικότητας περίπου 900.000 κ.μ., χωροθετούμενου βάσει προμελέτης επί του ρέματος Καλής Βρύσης (δυτικός κλάδος) του Ξηροπόταμου σε απόσταση περίπου 2 χλμ νοτιοδυτικά του οικισμού Διποταμιάς Ν. Καστοριάς, με κύρια στοιχεία βασικού σχεδιασμού τα αναφερόμενα στην παρ. 14 της παρούσας.

ii) της **προμελέτης και οριστικής μελέτης και των τευχών δημοπράτησης του έργου του σχετικού με το φράγμα αρδευτικού δικτύου** για την άρδευση περιοχής έκτασης περίπου 3.500 στρεμμάτων του Δήμου Ακριτών, συμπεριλαμβανομένου του αγωγού προσαγωγής νερού μήκους 2 χλμ.

iii) των **απαραίτητων υποστηρικτικών** (κατά την έννοια της παρ. 27 άρθ. 1 Ν.3316/2005) **μελετών και ερευνών** (υδρολογικών, τοπογραφικών, γεωλογικών, υδρογεωλογικών, γεωτεχνικών, περιβαλλοντικών), προκειμένου για τη διερεύνηση των συνθηκών κατασκευής του φράγματος και του αρδευτικού δικτύου.

Σε συνέχεια του από 26.1.2011 διενεργηθέντα ανοικτού διαγωνισμού, προηγουμένως προεγκριθέντα αρμοδίως με τη με α.π. 6001/15.9.2010 απόφαση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Π.Α.Α. 2007-2013 του ΥΠ.Α.Α.Τ., η σύμβαση εκπόνησης της ως άνω μελέτης ανατέθηκε με τη με α.π. 2138/61586/22.5.2013 (ΑΔΑ: ΒΕΧΟΒ-ΘΟΔ) απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με ποσοστό έκπτωσης 20%, μέγιστο επιτρεπτό κατά το τότε ισχύον καθεστώς του Ν.3316/2005 όριο έκπτωσης, στη σύμπραξη μελετητικών γραφείων και μελετητών: Εξάρχου Νικολόπουλος Μπενσασσών Α.Ε. (κατηγ. 13/τάξη Ε΄, κατηγ. 16/τάξη Γ΄), Ιωάννης Κουίνης (κατηγ. 09/τάξη Β΄), Λίζα Μπενσασσών (κατηγ. 27/τάξη Γ΄), Έφη Καραθανάση και Συν. Ε.Ε. "Χωροδυναμική – Περιβάλλον – Ανάπτυξη Ε.Ε" (κατηγ. 23/τάξη Β΄), Γεώργιος Καφετσής (κατηγ. 20/τάξη Γ΄), Ιωάννης Μεταξάς (κατηγ. 21/τάξη Γ΄).

Η αναθέτουσα αρχή υπέγραψε με την ως άνω μελετητική σύμπραξη, κατόπιν της με α.π. 13520/26.7.2013 προέγκρισης υπογραφής σύμβασης από την Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Π.Α.Α. Ανταγωνιστικότητα του ΥΠ.Α.Α.Τ., το με α.π. 3554/108314/9.9.2013 (ΑΔΑ: ΒΛ9ΡΒ-Ω5Γ) ιδιωτικό συμφωνητικό συνολικής συμβατικής δαπάνης 586.702,00€ χωρίς ΦΠΑ (ήτοι 721.643,46€ με ΦΠΑ 23%) και συμβατικής προθεσμίας περάτωσης της εκπόνησης της μελέτης διάρκειας δεκαοκτώ (18) μηνών από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης, ήτοι **λήξη συμβατικής προθεσμίας περάτωσης της σύμβασης στις 9.3.2015** (εφόσον δεν υπήρχαν καθυστερήσεις εγκρίσεων των επιμέρους παραδοτέων του αναδόχου από τις αρμόδιες υπηρεσίες με βάση το χρονοδιάγραμμα εκπόνησης της μελέτης που περιλαμβάνεται στο εγκεκριμένο συμβατικό τεύχος Τεχνικών Δεδομένων).

Με τη με α.π. 4328/(ορθή επανάληψη) 18.10.2013 Απόφαση της αρμόδιας διευθύνουσας (επιβλέπουσας) τη σύμβαση υπηρεσίας (ήτοι του Τμ. Μελετών Εγχειοβελτιωτικών έργων της Διεύθυνσης Τεχνι-

κών Μελετών και Κατασκευών του Διοικητικού Τομέα Κοινοτικών Πόρων και Υποδομών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης) δόθηκε στην ανάδοχο σύμπραξη, κατά την παρ. 6.1 του τεύχους Τεχνικών Δεδομένων, η εντολή έναρξης εκπόνησης των μελετών και συγκεκριμένα του Προγράμματος Ποιότητας Μελέτης, της Εισηγητικής έκθεσης (τμήμα προμελέτης αρδευτικής μελέτης και τμήμα οριστικής μελέτης φράγματος) και της Γεωργοτεχνικής – Γεωργοοικονομικής μελέτης.

Με την από 18.11.2013, εμπροθέσμως παραδοθείσα, Εισηγητική έκθεση της αναδόχου μελετητικής σύμπραξης, η υποβολή της οποίας κατά τα σχετικώς οριζόμενα στο τεύχος Τεχνικών Δεδομένων ήταν συμβατική υποχρέωση του αναδόχου βάσει του άρθρου 2.4 του συμβατικού τεύχους Ε.Σ.Υ., γίνεται για πρώτη φορά (συγκεκριμένα στην παρ. 2.3 "Νεώτερα δεδομένα και στοιχεία της περιοχής που επηρεάζουν το έργο" της έκθεσης) ο εντοπισμός και η έγγραφη ενημέρωση της διευθύνουσας υπηρεσίας επί των δύο σημαντικών, κατά τους ισχυρισμούς της αναθέτουσας αρχής, τεχνικών μειονεκτημάτων της επιλεγείσας (βάσει της προμελέτης του 1985 και του ερειδόμενου επ' αυτής συμβατικού τεύχους Τεχνικών Δεδομένων) θέσης του φράγματος, τα οποία οδηγούν στην κατά τα προαναφερόμενα ανάγκη έγκρισης του 1ου Συγκριτικού Πίνακα (Σ.Π.) και τη συνακόλουθη σύναψη της προτεινόμενης 1ης Σ.Σ. της μελέτης, η δε υφιστάμενη ανάδοχος μελετητική σύμπραξη καλύπτει με τα μελετητικά πτυχία που διαθέτει τα απαιτούμενα κατά κατηγορία μελέτης άνω όρια για το σύνολο του μελετητικού αντικειμένου περιλαμβανομένου του 1ου Σ.Π..

Εν συνεχεία, το αρμόδιο (κατά την έννοια της παρ. 14 του άρθ. 1 του Ν.3316/2005) τεχνικό συμβούλιο, ήτοι το Κεντρικό Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Εγχειοβελτιωτικών Έργων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, γνωμοδότησε θετικά υπέρ της έγκρισης του εξεταζόμενου 1ου Σ.Π. και τη σύναψη της 1ης Σ.Σ. της μελέτης με τίτλο "Μελέτη Αρδευτικού Φράγματος και Αρδευτικού Δικτύου Διποταμιάς Ν. Καστοριάς" με την υπ' αριθμ. 02/17.3.2014 θετική του γνωμοδότηση κατ' άρθ. 29 παρ. 1 Ν.3316/2005, κατόπιν της από 10.3.2014 σχετικής εισήγησης της αρμόδιας επιβλέπουσας τη σύμβαση υπηρεσίας.

Επιπρόσθετα, με τη με α.π. 6994/9.4.2014 (ΑΔΑ: ΒΙΗ3Β-ΗΡ9) απόφαση της Ειδικής Υπηρεσίας Εφαρμογής Π.Α.Α. Ανταγωνιστικότητα του ΥΠ.Α.Α.Τ. προεγκρίθηκε, κατά τις διατάξεις του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του Π.Α.Α 2007-2013, ο προτεινόμενος 1ος Σ.Π δαπάνης 295.806,34€ (με ΦΠΑ 23%) της 1ης Σ.Σ. της εξεταζόμενης μελέτης.

Κατόπιν των προεκτεθέντων, με το υπ' αρ. πρωτ. 1422/52638/22.4.2014 έγγραφό της ως αυτό συμπληρώθηκε κατά τα ανωτέρω, η Διεύθυνση Τεχνικών Μελετών και Κατασκευών του Διοικητικού Τομέα Κοινοτικών Πόρων και Υποδομών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης αιτήθηκε την παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής για τη σύναψη της 1ης Σ.Σ., δαπάνης **240.492,96€** χωρίς ΦΠΑ, της εν θέματι τεχνικής μελέτης με τον υφιστάμενο ανάδοχο της αρχικής σύμβασης, συμβατικής δαπάνης **586.702,00€** χωρίς ΦΠΑ, προσκομίζοντας και το σχετικό σχέδιο αιτιολογημένης απόφασης για την προσφυγή της στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης.

II. Νομικό πλαίσιο

3. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, περίπτωση γ', υποπερίπτωση δδ' του Ν. 4013/2011, όπως ισχύει, ορίζει τα ακόλουθα:

«δδ) Οι αποφάσεις των αναθετουσών Αρχών που αφορούν προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης για την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 3 του π.δ. 59/2007 και των άρθρων 24 και 25 του π.δ. 60/2007, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής εφόσον οι συμβάσεις αυτές emπίπτουν, λόγω της εκτιμώμενης αξίας τους, στο πεδίο εφαρμογής των ανωτέρω προεδρικών διαταγμάτων.. Η εν λόγω αρμοδιότητα ασκείται μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την περιέλευση του σχεδίου απόφασης στην Αρχή, συνοδευόμενου από όλα τα στοιχεία στα οποία θεμελιώνεται, κατά περίπτωση, η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, με μέριμνα της Αναθέτουσας Αρχής. Με

την άπρακτη παρέλευση της ως άνω προθεσμίας τεκμαίρεται η σύμφωνη γνώμη της Αρχής. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και ιδίως λόγω της πολυπλοκότητας της υπό ανάθεση σύμβασης, η Αρχή δύναται με απόφασή της, η οποία κοινοποιείται στην αιτούσα αναθέτουσα αρχή, να παρατείνει άπαξ την ως άνω προθεσμία για δεκαπέντε (15) επιπλέον ημέρες... [...]».

4. Η διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 του Π.Δ. 60/2007 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ...» ορίζει:

“Το παρόν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών που δεν εξαιρούνται, δυνάμει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στα άρθρα 16, 17 και 9 έως 15, και των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) είναι ίση προς ή ανώτερη από τα ακόλουθα κατώτατα όρια: (α) 137.000 ευρώ, για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, εκτός αυτών που καλύπτονται από την περίπτωση β) στοιχείο iii), που συνάπτονται από τις αναθέτουσες αρχές οι οποίες είναι κεντρικές κυβερνητικές αρχές του Παραρτήματος IV. [...]”

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το **άρθρο 2 του αριθ. 1336/2013 Κανονισμού της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2013** για την τροποποίηση των οδηγιών 2004/17/ΕΚ, 2004/18/ΕΚ και 2009/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά τα κατώτατα όρια εφαρμογής τους κατά τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, το ως άνω ποσό αναπροσαρμόστηκε στις 134.000€.

5. Το άρθρο 8 παρ. 1 και 2 του ίδιου Π.Δ. ορίζει τα παρακάτω:

“1. Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας δημόσιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, εκτός ΦΠΑ, όπως προσδιορίζεται από την αναθέτουσα αρχή. Στον υπολογισμό αυτό, λαμβάνεται υπόψη το εκτιμώμενο συνολικό ποσό, συμπεριλαμβανομένων τόσο του τυχόν προβλεπόμενου δικαιώματος προαίρεσης όσο και των τυχόν παρατάσεων της σύμβασης [...] 2. Η αποτίμηση πρέπει να ισχύει κατά το χρόνο αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού, όπως προβλέπεται στο άρθρο 29 παράγραφος 2 ή, στις περιπτώσεις όπου δεν απαιτείται μια τέτοια προκήρυξη, κατά το χρονικό σημείο έναρξης της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης.

6. Στο άρθρο 25 "Διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού" παρ. 4 περ. α' του Π.Δ. 60/2007 ορίζεται:

«Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάψουν τις δημόσιες συμβάσεις τους προσφεύγοντας σε διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς να προηγείται δημοσίευση σχετικής προκήρυξης, στις ακόλουθες περιπτώσεις: [...] 4) Προκειμένου για δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών: [...] α) όταν αφορούν συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη ούτε στην αρχική σύμβαση και τα οποία, λόγω μη προβλέψιμων περιστάσεων, κατέστησαν αναγκαία για την εκτέλεση των εργασιών ή της υπηρεσίας, όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, υπό την προϋπόθεση ότι η ανάθεση γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί τις υπηρεσίες αυτές ή την υπηρεσία αυτή, εφόσον τα συμπληρωματικά έργα ή οι υπηρεσίες είτε δεν μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωρισθούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές είτε μπορούν να διαχωρισθούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, πλην όμως είναι απόλυτα αναγκαία για την ολοκλήρωσή της. Το σωρευτικό ποσό των συναπτομένων συμβάσεων συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 50% του ποσού της αρχικής σύμβασης» [...]

7. Στο δε άρθρο 77 "Τελικές διατάξεις" του ως άνω Π.Δ. ορίζεται ότι: *“Από την έναρξη ισχύος του παρόντος: 1. Διατηρείται σε ισχύ ο ν. 3316/2005 (Α' 42). [...]”*

8. Οι σχετικές με την εξεταζόμενη υπόθεση διατάξεις του Ν.3316/2005 «Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 42) ως ισχύει προβλέπουν τα εξής:

- "Άρθρο 2 "Πεδίο εφαρμογής – Κατηγορίες μελετών"

1. Ο νόμος αυτός ρυθμίζει τη σύναψη και εκτέλεση όλων των δημοσίων συμβάσεων, ανεξαρτήτως αξίας, για την εκπόνηση μελετών και παροχή λοιπών υπηρεσιών μηχανικού και των άλλων ελευθερίων επαγγελματιών των κατηγοριών μελετών της παραγράφου 2, που εμπίπτουν καθ' ύλην στο "Παράρτημα II Α" της Οδηγίας 2004/18/EK και στο "Παράρτημα XVIII" της Οδηγίας 2004/17/EK, όπως εκάστοτε ισχύουν, όταν οι μελέτες δεν εκπονούνται και οι υπηρεσίες δεν παρέχονται από το προσωπικό της αναθέτουσας Αρχής. Για τις ανωτέρω συμβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των ανωτέρω Οδηγιών, ο παρών νόμος εναρμονίζει το εθνικό δίκαιο προς αυτές."

- "Άρθρο 4 "Προκαταρκτικές ενέργειες του κυρίου του έργου για την ανάθεση των συμβάσεων"

1. Η διαδικασία για σύναψη σύμβασης μελέτης ή παροχής υπηρεσιών, προϋποθέτει τη δημιουργία φακέλου έργου, με μέριμνα της υπηρεσίας που έχει την ευθύνη της διεξαγωγής του διαγωνισμού και έγκριση του οργάνου που έχει την αρμοδιότητα για την ανάθεση της σύμβασης και το οποίο εντάσσει τις προς ανάθεση συμβάσεις σε πρόγραμμα χρηματοδότησης. Ο φάκελος του έργου συμπληρώνεται και επικαιροποιείται σε όλα τα στάδια έγκρισης των μελετών και ακολουθεί το έργο έως την οριστική παραλαβή του και περιλαμβάνει ιδίως:

α) Το Τεύχος Τεχνικών Δεδομένων του έργου. Το περιεχόμενο του τεύχους αποτελείται κυρίως από την τεχνική περιγραφή του προς μελέτη έργου με τα κύρια λειτουργικά του χαρακτηριστικά, αναφορά στα διαθέσιμα στοιχεία και προηγούμενες μελέτες που σχετίζονται με την υπό ανάθεση μελέτη ή υπηρεσία, αναφορά στις τοπικές συνθήκες και τις ιδιαιτερότητες του έργου και της ευρύτερης περιοχής, και ιδίως στις υφιστάμενες περιβαλλοντικές, αρχαιολογικές και άλλες δεσμεύσεις ως προς το σχεδιασμό του έργου, τις διαθέσιμες υποστηρικτικές μελέτες (γεωλογικές, γεωτεχνικές κ.λπ.) που απαιτούνται για την προώθηση της μελέτης και ποσοτικά στοιχεία φυσικού αντικείμενου του, που κατά την εκτίμηση του κυρίου του έργου απαιτούνται για την υλοποίηση του έργου και χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των προεκτιμώμενων αμοιβών. [...]

Ως προς δε την υποχρεωτικότητα της προετοιμασίας πλήρους Φακέλου του έργου (ΦΤΕ) εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής, η διάταξη του 1^{ου} εδαφίου της παρ. 8 του άρθ. 45 Ν.3316/2005 ως ισχύει με την παρ. 6(γ) του άρθ. 5 Ν.3481/2006 (ΦΕΚ Α' 162/02.08.2006) ορίζει ότι: "Η προετοιμασία του φακέλου του έργου, κατά την παρ. 1 του άρθρου 4, είναι υποχρεωτική για τις συμβάσεις του νόμου αυτού που η προκήρυξή τους θα δημοσιευθεί μετά την 1η Ιανουαρίου 2007", διάταξη η οποία εν προκειμένω τυγχάνει εφαρμογής στην εξεταζόμενη σύμβαση.

- "Άρθρο 5 "Διαδικασίες ανάθεσης μελετών"

Η Προϊσταμένη Αρχή επιλέγει, αναλόγως των στοιχείων του φακέλου του έργου και των ιδιαιτεροτήτων της προς ανάθεση μελέτης, μία εκ των διαδικασιών ανάθεσης των επόμενων παραγράφων:

[...] 5. Εφόσον συντρέχει μία από τις παρακάτω περιπτώσεις, είναι δυνατή η προκήρυξη της πλήρους μελέτης ή επί μέρους σταδίων αυτής, με ανάλογη εφαρμογή της διαδικασίας του άρθρου 7: [...]

δ) Όταν πρόκειται για έργα που χρηματοδοτούνται από κοινοτικά προγράμματα με περιοριστικές προθεσμίες απορρόφησης. [...]"

- "Άρθρο 7 "Ανάθεση οριστικής μελέτης ή άλλων σταδίων εκτός προκαταρκτικών μελετών"

1. Για την ανάθεση της οριστικής μελέτης χωρίς αξιολόγηση προκαταρκτικών μελετών όπως και των μελετών της παρ. 5 του άρθρου 5, ο εργοδότης συντάσσει προκήρυξη, η οποία δημοσιεύεται κατά το άρθρο 12. Η διαδικασία ανάθεσης που ακολουθείται είναι είτε η ανοικτή είτε η κλειστή, αναλόγως της

πολυπλοκότητας του μεγέθους και της εξειδικευμένης εμπειρίας που απαιτείται για την εκπόνηση της μελέτης.[...]"

- "Άρθρο 10 "Διαδικασία ανάθεσης με διαπραγματεύσεις"

[...] 2. Επιτρέπεται η χρήση της διαδικασίας με διαπραγμάτευση, χωρίς δημοσίευση σχετικής προκήρυξης, μόνο στις ακόλουθες περιπτώσεις: [...] ζ) Στην περίπτωση των συμπληρωματικών εργασιών του άρθρου 29. [...]"

- "Άρθρο 29 "Συμπληρωματικές μελέτες ή υπηρεσίες"

1. Αν κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης προκύψει ανάγκη εκπόνησης συμπληρωματικών μελετών ή παροχής συμπληρωματικών υπηρεσιών, που κατά το είδος ή το μέγεθος (ποσότητα) δεν περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση, καταρτίζεται συγκριτικός πίνακας κατά την παράγραφο 5 και συμπληρωματική σύμβαση με τον ανάδοχο της αρχικής σύμβασης, μετά από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου. Προϋποθέσεις για την έγκυρη σύναψη συμπληρωματικής σύμβασης είναι: α) να είναι αναγκαίες οι συμπληρωματικές μελέτες ή υπηρεσίες για την ολοκλήρωση της αρχικής σύμβασης, β) να συντρέχει περίπτωση που δεν μπορούσε να προβλεφθεί κατά τη σύναψή της, γ) να μη μπορούν οι συμπληρωματικές υπηρεσίες, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για τον εργοδότη ή να κρίνονται απολύτως αναγκαίες για την ολοκλήρωσή της έστω και αν μπορούν να διαχωριστούν από αυτήν. Η συνολική αμοιβή των συμπληρωματικών συμβάσεων δεν μπορεί να υπερβεί αθροιστικά το πενήντα τοις εκατό (50%) της αρχικής συμβατικής αμοιβής."

9. Με το δε άρθρο 109 "Συμπληρωματικές συμβάσεις μελετών" του Ν. 4199/2013 "Δημόσιες υπεραστικές οδικές μεταφορές επιβατών – Ρυθμιστική Αρχή Επιβατικών Μεταφορών και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 216 Α'/11.10.2013), ορίζεται ότι:

"Στις περιπτώσεις συμβάσεων εκπόνησης μελετών που έχουν ανατεθεί σύμφωνα με τις διαδικασίες του άρθρου 7 σε συνδυασμό με την παράγραφο 5 στοιχείο δ' του άρθρου 5 του ν. 3316/2005 και εκτελούνται κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, τεκμαίρεται ότι συντρέχει η προϋπόθεση υπό στοιχείου β' της παραγράφου 1 του άρθρου 29 του ως άνω νόμου για τυχόν συμπληρωματικές κατά το είδος ή το μέγεθος (ποσότητα) μελέτες, μελετητικές εργασίες ή υπηρεσίες, που δεν περιλαμβάνονται ειδικά στην προεκτιμώμενη αμοιβή της αρχικής σύμβασης και οφείλονται σε λόγους που ανάγονται στη σταδιακή προσέγγιση της επίλυσης τεχνικού προβλήματος, εφόσον η διαπίστωση ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις υπό στοιχεία (α) και (γ) προέρχεται από την εκτέλεση μελετητικών εργασιών της αρχικής σύμβασης και δικαιολογείται από αυτήν".

Η δε αιτιολογική έκθεση του άρθ. 109 του Ν.4199/2013 αναφέρει τα εξής:

"Η διάταξη αυτή θα συμβάλλει ώστε να αρθούν οι επιπτώσεις από την αδυναμία σύναψης συμπληρωματικών συμβάσεων και να ολοκληρωθούν το ταχύτερο δυνατό οι μελέτες που ανατέθηκαν με τις διαδικασίες του άρθρου 7 σε συνδυασμό με την παραγρ. 5 στοιχ. (δ) του άρθρου 5 του ν.3316/2005, προκειμένου να επισπευσθούν οι χρονοβόρες διαδικασίες που προβλέπει ο συνδυασμός ανάθεσης μελέτης με βάση τα άρθρα 6 και 7 του ως άνω νόμου.

Οι εν λόγω μελέτες προκηρύχθηκαν με βάση «Φακέλους Έργου» που δεν περιελάμβαναν προηγούμενα εγκεκριμένα στάδια, όπως π.χ. προκαταρκτική μελέτη, προμελέτη, μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Το γεγονός αυτό, καθώς και η σταδιακή προσέγγιση της βέλτιστης οικονομοτεχνικά λύσης, οδήγησε στις περισσότερες περιπτώσεις στην ανάγκη έγκρισης Συγκριτικού Πίνακα (Σ.Π.) και ακολούθως σύναψης συμπληρωματικής σύμβασης (Σ.Σ.).

Το αντικείμενο των εν λόγω Σ.Σ. θα μπορούσε να έχει προβλεφθεί κατά τη σύναψη της αρχικής σύμβασης εφόσον όμως υπήρχε πληρότητα του «Φακέλου του Έργου» που προϋποθέτει την ύπαρξη των προκαταρκτικών σταδίων μελετών και των αντίστοιχων υποστηρικτικών μελετών (γεωλογικές, γεωτεχνικές, περιβαλλοντικές), πράγμα το οποίο δεν ήταν εφικτό για τους προαναφερθέντες λόγους επίσπευσης και ένταξης σε πρόγραμμα κατασκευής συγχρηματοδοτούμενων έργων."

III. Νομική Εκτίμηση

10. Εν προκειμένω, το υπό εξέταση αίτημα της αναθέτουσας αρχής αφορά στη σύναψη Συμπληρωματικής Σύμβασης μελέτης, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη της οποίας ανέρχεται σε 240.492,96€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, η οποία εμπίπτει στην κατηγορία υπηρεσιών υπ' αριθμ. 12 του Παραρτήματος II Α του π.δ. 60/2007, ως εκ τούτου αφορά στη σύναψη δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών κατά την έννοια της περ. δ' της παρ. 2 του άρθρου 2 του π.δ. 60/2007. Δεδομένου δε ότι, η εν λόγω συμπληρωματική σύμβαση αποτελεί παρακολούθημα της αρχικής σύμβασης, αρχικής συμβατικής δαπάνης 586.702,00€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, προκύπτει ότι το υπό εξέταση αίτημα της αναθέτουσας αρχής αφορά στη σύναψη δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών, με την έννοια της περίπτωσης (δ) της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του π.δ. 60/2007 (ΦΕΚ 64/Α) και συνεπώς συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής κατ' άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ` του Ν. 4013/2011, όπως ισχύει, για την παροχή σύμφωνης γνώμης (βλ. ΕΣ Τμήμα VI 265/2011).

11. Περαιτέρω, όσον αφορά την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων κατόπιν διαπραγμάτευσης, σύμφωνα με πάγια νομολογία του Δ.Ε.Κ., η διαδικασία με διαπραγμάτευση έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και επιτρέπεται να εφαρμόζεται μόνο στις περιοριστικώς απαριθμούμενες στα άρθρα 30 και 31 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ (αντίστοιχα άρθρα 24 και 25 π.δ. 60/2007) περιπτώσεις (βλ. σχετικώς ΔΕΕ, απόφαση της 8ης Απριλίου 2008, C-337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2008, I-2173, σκέψη 56). Συναφώς επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω διατάξεις στο μέτρο που εισάγουν εξαιρέσεις που συνιστούν παρέκκλιση από τη βασική ρύθμιση, δηλαδή από τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αναγνωριζόμενων από τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.) δικαιωμάτων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συστατικής ερμηνείας.

Συγκεκριμένα, προκειμένου η οδηγία 2004/18/ΕΚ να μην απολέσει την πρακτική αποτελεσματικότητά της, τα κράτη μέλη και οι αναθέτουσες αρχές τους δεν επιτρέπεται να προβλέπουν περιπτώσεις προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση που δεν προβλέπονται από την εν λόγω οδηγία ή να συνοδεύουν τις ρητώς προβλεπόμενες από την οδηγία αυτή περιπτώσεις, με νέους όρους που έχουν ως αποτέλεσμα να καθιστούν ευκολότερη την προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία (βλ. ΔΕΕ, αποφάσεις της 18^{ης} Μαΐου 1995, C-57/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1995, σ. I-1249, σκέψη 23, της 28^{ης} Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 1996, σ. I-1949, σκέψη 13 και της 13^{ης} Ιανουαρίου 2005, C-84/03, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλ. 2005, I-13947, σκέψη 48). Το δε βάρος της απόδειξης της πραγματικής ύπαρξης εξαιρετικών περιστάσεων, που δικαιολογούν την παρέκκλιση, φέρει εκείνος ο οποίος τις επικαλείται (βλ. Δ.Ε.Κ. απόφαση της 14.9.2004, Υπόθεση C-385/02, απόφαση της 18.5.1995, Υπόθεση C-57/94, απόφαση της 12.1.1994, Υπόθεση C-296/92, απόφαση της 17.11.1993, Υπόθεση C-71/02, απόφαση της 10.3.1987, Υπόθεση C-199/85, Υπόθεση C-394/02, Επιτροπή κατά Ελλάδας).

12. Ειδικότερα, προκειμένου για τη σύναψη συμπληρωματικής σύμβασης υπηρεσιών με την εξαιρετική διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης, η εφαρμογή του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ 60/2007, δοθέντος ότι συνιστά παρέκκλιση από τον κανόνα της διαγωνιστικής διαδικασίας και τις αρχές της διαφάνειας, της ισότητας συμμετοχής στις διαδικασίες για την κατάρτιση δημοσίων συμβάσεων και του ελεύθερου ανταγωνισμού, προϋποθέτει σωρευτικά την πλήρωση των κάτωθι προϋποθέσεων:

α) να αφορά συμπληρωματικές υπηρεσίες που παρουσιάζουν την αναγκαία συνάφεια με το αντικείμενο της αρχικής σύμβασης και δεν περιλαμβάνονταν σε αυτήν,

β) οι συμπληρωματικές υπηρεσίες να κατέστησαν αναγκαίες, λόγω μη προβλέψιμων κατά τη σύναψη της σύμβασης περιστάσεων, κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας όπως αυτή περιγράφεται στην αρχική σύμβαση,

γ) η ανάθεση να γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί τις υπηρεσίες αυτές ή την υπηρεσία αυτή,

δ) είτε οι συμπληρωματικές υπηρεσίες να μην μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωρισθούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για την αναθέτουσα αρχή, είτε, παρά τη δυνατότητα διαχωρισμού τους, να είναι απόλυτα αναγκαίες για την ολοκλήρωσή της.

ε) το συνολικό ποσό αυτών των συμπληρωματικών συμβάσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει ως ποσό το πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της αρχικής σύμβασης (βλ. ενδεικτικά, ΔΕΕ στην υπόθεση C-601/2010 *Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας* και τις εκεί μνημονευόμενες *Αποφάσεις*, Ελ. Συν./Τμ. Μείζονος Επταμελούς Σύθεσης 3210/2011, 2429/2011, Ελ. Συν. /Τμ. VI, 897/2012, 288/2012, 2069/2010).

Σύμφωνα με την πάγια θέση της νομολογίας δεν θεωρούνται συμπληρωματικές οι υπηρεσίες που αφορούν στην επέκταση του τεχνικού αντικειμένου της σύμβασης ή στη βελτίωση της ποιότητάς του, καθώς είναι ανεπίτρεπτη η εκ των υστέρων μεταβολή του αντικειμένου της σύμβασης, που δεν ήταν γνωστή στο σύνολο των διαγωνιζομένων κατά την υποβολή της προσφοράς τους και δεν αποτέλεσε τη βάση της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου (Ελ. Συν./Τμ. Μείζονος - Επταμελούς Σύθεσης 3205/2011, 3030/2011, 2489/2011, Ελ. Συν. /Τμ. VI/, 2158/2011, 2069/2010, 108/2007, 232/2006, 216/2006, 197/2006, 192/2006, 98/2006).

Ως δε "απρόβλεπτες κατά τη σύναψη της σύμβασης περιστάσεις" νοούνται αιφνίδια πραγματικά γεγονότα που δεν ανάγονται στο χρόνο σύναψης της αρχικής σύμβασης και τα οποία παρότι ο αρχικός σχεδιασμός της σύμβασης (εν προκειμένω η προμελέτη), βάσει του οποίου προσδιορίσθηκε το τεχνικό της αντικείμενο, υπήρξε κατά το δυνατόν πλήρης και ακριβής, αντικειμενικά δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν σύμφωνα με τους κανόνες επιμέλειας του μέσου συνετού ανθρώπου του οικείου κλάδου ώστε να ενταχθούν στην αρχικώς συναφθείσα σύμβαση, είναι δε ανεξάρτητα της βούλησης της αναθέτουσας αρχής και δεν πρέπει να απορρέουν σε καμία περίπτωση από δική της ευθύνη, όπως πχ. από έλλειψη προγραμματισμού και επιμέλειας αυτής (βλ. ενδεικτικά πράξεις Ελ. Συν.: 91, 105, 171, 191, 200, 205 και 214/2007, Τμ. VI 11, 15 και 74/2008 καθώς και 795/2012). Σε κάθε περίπτωση, το βάρος της απόδειξης περί του ότι συντρέχουν έκτακτες περιστάσεις το φέρει η επικαλούμενη αυτές αναθέτουσα αρχή (Ελ. Συν. Τμ. Μείζονος Επταμελούς Σύθεσης 1704, 2489, 3210/2011).

13. Εν προκειμένω, από τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, **και όσον αφορά την υπό στοιχείο (α) ως άνω προϋπόθεση της παρ. 12 της παρούσας**, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Τα κύρια στοιχεία του βασικού σχεδιασμού του μελετούμενου αρδευτικού φράγματος (χωμάτινο, ομογενές με αργιλικό αδιαπέρατο πυρήνα), τα οποία και αποτέλεσαν τη βάση καθορισμού του τεχνικού αντικειμένου της αρχικής σύμβασης, και συνακόλουθα τη βάση της διαδικασίας ανάθεσης αυτής, προσδιορίζοντας τις μονάδες ποσοτήτων του μελετητικού αντικειμένου και τις προεκτιμώμενες αμοιβές των επιμέρους κατηγοριών μελετών της ανατεθείσας μελέτης κατά τον ισχύοντα Κανονισμό Προεκτιμωμένων Αμοιβών Μελετών και Υπηρεσιών (ΚΠΑΜΥ) του Ν.3316/2005, βασίζονται σε προμελέτη του 1985 και είναι συνοπτικά τα εξής: **λεκάνη απορροής στη θέση του φράγματος εμβαδού επιφάνειας 6,21 τ.χλμ., ολικός όγκος αναχώματος φράγματος 330.000 κ.μ., παροχή σχεδιασμού υπερχειλιστή ασφαλείας 40 κ.μ/sec, ωφέλιμος όγκος (χωρητικότητα) ταμιευτήρα 882.000 κ.μ., λόγος χω-**

ρητικότητας ταμειυτήρα προς όγκο αναχώματος φράγματος ίσος προς 2,67, μέγιστο ύψος φράγματος 30 μ., μήκος στέψης φράγματος 222 μ.

Η προταθείσα, βάσει της ως άνω προμελέτης, συνακόλουθα δε και βάσει του τεύχους Τεχνικών Δεδομένων, θέση κατασκευής του φράγματος ήταν επί του ρέματος Καλής Βρύσης (δυτικός κλάδος) του Ξηροπόταμου και περίπου 500 μ. ανάντη της συμβολής αυτού με το ρέμα "Μεσόβραχο", σε απόσταση περίπου 2 χλμ νοτιοδυτικά του οικισμού Διποταμιάς Ν. Καστοριάς.

Κατά το στάδιο εκπόνησης της εξεταζόμενης μελέτης, κατόπιν διενεργηθείσας εκ του αναδόχου μελετητή επιτόπιας διερεύνησης των γεωλογικών και μορφολογικών συνθηκών εδάφους της προτεινόμενης θέσης κατασκευής του φράγματος και βάσει της από 18.11.2013 Εισηγητικής έκθεσής του, η οποία υποβλήθηκε στη διευθύνουσα υπηρεσία ως πρώτο παραδοτέο της μελέτης, διαπιστώθηκε, σύμφωνα και με την αιτιολογική έκθεση του 1ου Σ.Π., ότι η προτεινόμενη από την προμελέτη θέση κατασκευής του προς μελέτη φράγματος είναι τεχνικά δυσμενής ως προς το σκοπό λειτουργίας του, ήτοι την αποδοτική αποθήκευση νερού, λόγω των γεωλογικών και μορφολογικών συνθηκών της περιοχής του δεξιού αντερείσματος αυτού που συνεπάγονται εκτιμώμενη πιθανή διαφυγή νερού από τον ταμειυτήρα του φράγματος διαμέσω του εν λόγω αντερείσματος προς την κοίτη του υφιστάμενου κατάντη παράλληλου πλευρικού ρέματος. Το γεγονός αυτό, κατά την αναθέτουσα αρχή, εκτιμάται ότι είναι δυνατό να οδηγήσει σε αυξημένο κόστος κατασκευής του φράγματος λόγω της ανάγκης λήψης αυξημένων μέτρων στεγανοποίησης και αντιστήριξης του συγκεκριμένου αντερείσματος του φράγματος.

Επιπρόσθετα, κατά την Εισηγητική έκθεση του αναδόχου και την αιτιολογική έκθεση του 1ου Σ.Π., η ως άνω, προτεινόμενη από την προμελέτη του 1985, θέση κατασκευής του φράγματος παρουσιάζει σχετικά μικρή επιφάνεια των λεκανών απορροής και κατάκλισης με αποτέλεσμα τη μη ορθολογική αξιοποίηση του υδροδυναμικού της περιοχής, ήτοι το προς μελέτη φράγμα εκτιμάται ότι δε θα αποθηκεύει όσο νερό θα μπορούσε να αποθηκεύσει βάσει του διαθέσιμου υδροδυναμικού της περιοχής.

Περαιτέρω, οι προηγηθείσες υποστηρικτικές μελέτες και έρευνες, επί τη βάση των οποίων συντάχθηκε η προμελέτη του φράγματος και συγκροτήθηκε το τεύχος Τεχνικών Δεδομένου του ΦΤΕ, κατά αποκλειστική βάση του Ν.3316/2005 ευθύνη και αρμοδιότητά της, κρίνονται τουλάχιστον ως ελλιπείς και ανεπαρκώς αξιολογηθείσες, όπως προκύπτει από αρκετά σημεία της υποβληθείσας αιτιολογικής έκθεσης του 1^{ου} Σ.Π., ενδεικτικά δε παρατίθενται οι παρακάτω σχετικές αναφορές της σελ. 3 της αιτιολογικής έκθεσης του 1ου Σ.Π.: "*1. Εδαφοτεχνική Έρευνα, η οποία έγινε το 1985 [...] Δεν συνοδεύτηκε από γεωλογική μελέτη (γεωλογικές χαρτογραφήσεις και τομές σε επιλεγμένες θέσεις.[...]) 2. Προεκτίμηση γεωλογικής καταλληλότητας, η οποία έγινε το 2002, [...] Η μελέτη δεν συνοδεύτηκε από γεωλογικές εργασίες υπαίθρου (γεωλογικές χαρτογραφήσεις σε κατάλληλη κλίμακα, συλλογή και επεξεργασία ασυνεχειών βράχου κ.λ.π.) καθώς και από γεωλογικές τομές σε επιλεγμένες θέσεις για την ανάδειξη των γεωλογικών θεμάτων που χρήζουν περαιτέρω έρευνας. Δεν συναξιολογήθηκε το σύνολο των γεωτεχνικών ερευνών (ΒΗ-1, Γ-1, Γ-2)."*

Βάσει των ως άνω διαπιστώσεων της Εισηγητικής έκθεσης του αναδόχου, επιγενομένων κατά το στάδιο εκπόνησης της εν θέματι μελέτης, προτείνονται, από τον ανάδοχο της σύμβασης, ομοίως συναινούσης και της αναθέτουσας αρχής δια της αιτιολογικής έκθεσης του 1ου Σ.Π., τα εξής:

α) η μετατόπιση του άξονα (ήτοι της θέσης κατασκευής) του προς μελέτη φράγματος κατά περίπου 700 μ. προς τη θέση αμέσως κατάντη της συμβολής των ρεμάτων Καλή Βρύση και Μεσόβραχο επί του Ξηροπόταμου, η οποία φέρεται να παρουσιάζει ευνοϊκότερη μορφολογία και γεωλογική διαμόρφωση της περιοχής κατασκευής των αντερείσμάτων του φράγματος ως προς τις διαφυγές νερού, πλην όμως για τον ορθό πλέον προσδιορισμό των γεωλογικών και εδαφοτεχνικών χαρακτηριστικών της νέας θέσης κατασκευής, προς τεκμηρίωση της θεμελίωσης του φράγματος, των συνοδών έργων και της ικανότητας αποθήκευσης νερού του ταμειυτήρα του φράγματος, θα απαιτηθεί η διενέργεια πλήρους σειράς γεωλογικών και γεωτεχνικών μελετών και ερευνών για την νέα (προτεινόμενη στην αιτιολογική έκθεση του σχεδίου 1ου Σ.Π.) θέση κατασκευής του άξονα του φράγματος, γεγονός που οδηγεί στην

αύξηση κατά είδος και κατά ποσότητα των αρχικώς ανατεθέντων γεωλογικών και γεωτεχνικών μελετών και ερευνών. Εξ' αυτού προκύπτει προτεινόμενη αύξηση δαπάνης κατά +37.320,73€ για γεωτεχνικές μελέτες και έρευνες (κατηγ. 21) και +9.808,54€ για γεωλογικές μελέτες και έρευνες (κατηγ. 20), όλα τα ποσά χωρίς ΦΠΑ, συμπεριλαμβανομένης της προσφερθείσας κατά το διαγωνισμό έκπτωσης 20% του υφιστάμενου αναδόχου της σύμβασης υπολογισθείσας επί της τελικής προεκτιμώμενης βάσει ΚΠΑΜΥ αμοιβής.

β) η οριστική μελέτη ενός αρδευτικού φράγματος ίδιου τύπου μεν, ήτοι επίσης χωμάτινου με αργιλικό ομογενή αδιαπέρατο πυρήνα, πλην όμως εντελώς διαφορετικού (σημαντικά μεγαλύτερου σε ικανότητα αποθήκευσης νερού και αποδοτικότερου λειτουργικά) ως προς τα κύρια στοιχεία του βασικού σχεδιασμού του, τα οποία και επηρεάζουν ευθέως βάσει των διατάξεων του ΚΠΑΜΥ την ποσότητα και προεκτιμώμενη αμοιβή του απαιτούμενου μελετητικού αντικειμένου¹, καθώς πλέον προτείνεται η μελέτη φράγματος με: **λεκάνη απορροής σχεδόν διπλάσιου εμβαδού (επιφάνειας 11,36 τ.χλμ.), σημαντικά μεγαλύτερο ολικό όγκο αναχώματος (520.000 κ.μ.), υπερδιπλάσια παροχή σχεδιασμού υπερχειλιστή ασφαλείας (100 κ.μ./sec), υπερδιπλάσιο ωφέλιμο όγκο ταμιευτήρα (χωρητικότητα 1.860.000 κ.μ.), σημαντικά μεγαλύτερο λόγο χωρητικότητας ταμιευτήρα προς όγκο αναχώματος φράγματος (ίσο προς 3,58), μεγαλύτερο μέγιστο ύψος (35 μ.) και μεγαλύτερο μήκος στέψης (280 μ.).** Συνακόλουθα, κατά τον προτεινόμενο 1ο Σ.Π., προκύπτει η ανάγκη αύξησης των απαιτούμενων βάσει ΚΠΑΜΥ μονάδων ποσοτήτων των υδραυλικών, ηλεκτρομηχανολογικών και περιβαλλοντικών επιμέρους μελετών της συνολικής μελέτης, οπότε προκύπτει επιπλέον της αρχικής σύμβασης δαπάνη +171.997,65€ για υδραυλικές μελέτες (κατηγ. 13), +4.538,18€ για ηλεκτρομηχανολογικές μελέτες (κατηγ. 09) και +16.827,86€ για περιβαλλοντικές μελέτες (κατηγ. 27), όλα τα ποσά χωρίς ΦΠΑ, κατόπιν της προσφερθείσας κατά το διαγωνισμό έκπτωσης 20% του υφιστάμενου αναδόχου της σύμβασης υπολογισθείσας επί της τελικής προεκτιμώμενης βάσει ΚΠΑΜΥ αμοιβής.

Ως εκ των ως άνω, οι προτεινόμενες εκ του 1ου Σ.Π. και της 1ης Σ.Σ. μελέτες δεν μπορούν να θεωρηθούν ως συμπληρωματικές της αρχικής μελέτης, καθώς αποτελεί επιλογή της αναθέτουσας αρχής, επ' ευκαιρία της μετατόπισης της θέσης κατασκευής του φράγματος, να προχωρήσει (κατά πρόταση του αναδόχου) στη μελέτη ενός ουσιαδώς διαφορετικού κατά τα προαναφερθέντα αρδευτικού φράγματος, προς αποδοτικότερη (κατά τη γνώμη αυτού και της αναθέτουσας αρχής) αξιοποίηση του υδροδυναμικού της περιοχής, βάσει σταδιακής προσέγγισης της βέλτιστης οικονομοτεχνικής λύσης, η οποία όμως δεν θα ήταν απαραίτητη εάν η μελέτη είχε δημοπρατηθεί ως έπρεπε με ΦΤΕ που θα παρουσίαζε πληρότητα ως προς τις υποστηρικτικές μελέτες και έρευνες (γεωλογικές, γεωτεχνικές, περιβαλλοντικές) [βλ. αιτιολογική έκθεση Ν.4199/2013].

Η επιλογή αυτή, ανατρέποντας το αρχικό βασικό σχέδιο του μελετούμενου έργου, το οποίο επηρεάζει ευθέως (κατά τα προεκτεθέντα) το μελετητικό αντικείμενο, συνιστά εκ των υστέρων ουσιαδή τροποποίηση (επέκταση και βελτίωση) του μελετητικού αντικειμένου της αρχικής σύμβασης κατά το στάδιο εκτέλεσης της, ανεπίτρεπτη καθώς: αφενός δεν ήταν γνωστή στο σύνολο των διαγωνιζομένων ως όρος της ανατιθέμενης σύμβασης κατά την υποβολή της προσφοράς τους και δεν αποτέλεσε τη βάση της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου (βλ. Δ.Ε.Κ. υπόθεση C-496/1999 Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta Spa καθώς και Ελ. Συν.: Ε'Κλιμάκιο 181, 154, 125, 299/2013, Τμ. VI 263, 261, 274, 471/2011 και Τμ. Μείζονος 3205/2011), αφετέρου μεταβάλλει την οικονομική ισορροπία της συμβάσεως υπέρ του επι-

¹ Ενδεικτικά και μόνον αναφέρεται ότι η προτεινόμενη αύξηση του όγκου του φράγματος από 330.000 κ.μ. σε 520.000 κ.μ. και της παροχής σχεδιασμού υπερχειλιστή από 40 κ.μ./sec σε 100 κ.μ./sec οδηγεί βάσει των σχετικών διατάξεων του τύπου υπολογισμού της προεκτιμώμενης αμοιβής (παρ. 1.2(β) του άρθρου ΥΔΡ.1 "Γενικά" και ΥΔΡ.9 "Χωμάτινα, λιθόρριπτα και φράγματα βαρύτητας") του ισχύοντος ΚΠΑΜΥ περί μελετών υδραυλικών έργων στην αύξηση της προεκτιμώμενης αμοιβής του άρθρου ΑΤ.1.1 "Μελέτη χωμάτων, λιθόρριπτων και φραγμάτων βαρύτητας" (μεγαλύτερου σε προεκτιμώμενη αμοιβή άρθρου της μελέτης) από 164.578€ της αρχικής μελέτης σε 360.495,36€ του προτεινόμενου 1ου Σ.Π. (ποσά χωρίς ΦΠΑ), όπερ σημαίνει επιπρόσθετη δαπάνη +156.733,89€ (ποσό χωρίς ΦΠΑ, κατόπιν της προσφερθείσας κατά το διαγωνισμό έκπτωσης 20% του υφιστάμενου αναδόχου της σύμβασης επί της προεκτιμώμενης βάσει ΚΠΑΜΥ αμοιβής).

λεγέντος μειοδότη κατά τρόπο μη προβλεπόμενο στην αρχική σύμβαση (βλ. Δ.Ε.Κ. Υπόθεση C 454/06 Pressetext Nachrichtenagentur).

Κατά συνέπεια, δεν πληρείται η υπό στοιχείο (α) προϋπόθεση της παρ. 12 της παρούσας, ήτοι οι προτεινόμενες εκ του 1ου Σ.Π. (1ης Σ.Σ.) μελέτες και έρευνες δεν είναι συμπληρωματικές της αρχικής σύμβασης, επομένως παρέλκει η εξέταση των λοιπών προϋποθέσεων της διάταξης του άρθ. 25 παρ. 4 περ. α' Π.Δ. 60/2007, οι οποίες θα πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά προκειμένου να δύναται νομίμως να διενεργηθεί διαδικασία διαπραγμάτευσης για την ανάθεση συμπληρωματικής σύμβασης.

Σε κάθε περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου του εξεταζόμενου αιτήματος της αναθέτουσας αρχής δεν τεκμηριώνεται η συνδρομή μη προβλέψιμων κατά τη σύναψη της αρχικής σύμβασης περιστάσεων βάσει των οποίων κατέστησαν αναγκαίες οι προτεινόμενες μελέτες και έρευνες της 1ης Σ.Σ.

Παράλληλα, όσον αφορά την εφαρμογή της επικληθείσας από την αναθέτουσα αρχή διάταξης του άρθ. του άρθρου 109 του Ν. 4199/2013, βάσει της οποίας τεκμαίρεται ότι πληρείται άνευ όρων η συνδρομή της προϋπόθεσης περί ύπαρξης μη προβλέψιμων κατά τη σύναψη της αρχικής σύμβασης περιστάσεων, ισχύουν τα κριθέντα με την υπ' αριθμ. 11/2013 Γνώμη (σελ. 62-66) της Αρχής, ήτοι ότι η εν λόγω διάταξη αντιβαίνει στο ευρωπαϊκό ενωσιακό δίκαιο δημοσίων συμβάσεων ως αυτό έχει ενσωματωθεί στην ελληνική έννομη τάξη, και συγκεκριμένα στη διάταξη του άρθ. 25 παρ. 4 περ. α' του Π.Δ. 60/2007.

IV. Συμπέρασμα

Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, με βάση το διδόμενο πραγματικό και από την υπαγωγή αυτού στις προαναφερόμενες και ερμηνευόμενες διατάξεις, επί του τεθέντος ερωτήματος, η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. ομόφωνα αποφασίζει:

Την απόρριψη του αιτήματος της Διεύθυνσης Τεχνικών Μελετών και Κατασκευών του Διοικητικού Τομέα Κοινοτικών Πόρων και Υποδομών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και τη μη παροχή σύμφωνης γνώμης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 παρ. γ περ. δδ του ν. 4013/2011, όπως ισχύει, για τη διενέργεια διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση προκήρυξης προκειμένου να συναφθεί 1η Συμπληρωματική Σύμβαση, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 240.492,96€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, σε ήδη εκπονούμενη μελέτη με τίτλο “Μελέτη Αρδευτικού Φράγματος και Αρδευτικού Δικτύου Διποταμιάς Ν. Καστοριάς”, λόγω μη συνδρομής των προς τούτο τασσομένων προϋποθέσεων.

Αθήνα 10 Ιουνίου 2014

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Ο Πρόεδρος

Ράϊκος Δημήτριος